

GAZETA NARODOWA I OBCA

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

Z WARSZAWY W SOBOTĘ DNIA 25. LUTEGO ROKU 1792.

*Nota Deputacyi redakcyjney do króla Imci
w Straży.*

„Deputacya do redakcyi praw i uchwał seymu teraźniejszyego wyznaczona, kiedy między innemi obowiązkami sobie przepisanemi, znajduje i tę ważną, a razem trudną w dopełnieniu powinność, to jest: pogodzenia praw między sobą przeciwnych; udaje się do W. K. Mci Pana Mił: z prośbą, abyś raczył łaskawie zalecić ministrom swoim w Straży: iżby ci, powziawszy dokładną wiadomość od magistratur do ich wydziałów należących, komunikować chcieli deputacyi naszej nayrychley, ile być może, dokładne wypisy wszystkich dostrzeżonych przeciwności, niewyrozumiałości, i niedokładności w prawach seymu teraźniejszyego, każdemu wydziałowi służących. Powodem tej prośby deputacyi, jest to przekonanie, że nikt prędzey i pewniey dostrzedz nie może wszystkich niedokładności w prawach, jak urzędy, którym też prawa do ściślego wykonania są oddane. Nie wątpi deputacya o łaskawym przychyleniu się woli Pańskiej do jej żądania, tym bardziey, że pewną jest, iż mądrość W. K. Mci Pana Mił: i oycowika pieczołowitość jego nad losem narodu, dzieli z deputacyą sprawiedliwą troskliwość o doskonałe dopełnienie dzieła jej powierzonego. Dan w Warszawie na sefsey deputacyi dnia 10. miesiąca lutego 1792. roku.”

Krzysztof Hil: SZEMBEK B. Płocki prezydujący.

*Decyzya króla Imci w Straży względem
teyże noty.*MY STANISŁAW AUGUST z BOŻEY ŁASKI,
Y WOLI NARODU KRÓL POLSKI, WIELKI XIAŻE LI-
TEWSKI. &c.

„Deputacya do redakcyi praw na teraźniejszym seymie zapadłych, chcąc zbawienie stanów seymujących w jej utworzeniu zamiary, jak naytroskliwiey i naydokładniey do skutku przyprowadzać, podała Nam Królowi w Straży notę (którey kopią *in annexo* przyłączamy). Do tak słusznego, chwalebneho, i użytecznego jej żądania chętnie przychylając się, rekwirujemy magistratury pośrednicze wykonawcze, aby, jakie uwagi i postrzeżenia, już to światło i znajomość osób one składających, już to doświadczenie, z przypadkow do ich zarządzenia przychodzących, do redakcyi praw i uchwał seymu teraźniejszyego, czyli względem objaśnienia praw w brzmieniu swym obojętnych i do zrozumienia niełatwych, czyli względem pogodzenia między sobą przeciwnych, czyli względem wydoskonalenia nie

dokładnych, i w objęciu swoim niezupełnych, wskazywać im mogą, donieść Nam Królowi w Straży, ile być może nayrychley niezaniebdały, aby dzieło rządu, które na prawach jasnych, sobie nieprzeciwnych, i dokładnych załada się, tym pewniey uzupełnionym zostało. — Praw zaś doskonałość, i zgodność tak w stosunku do ogólnego ich składu, jak i w stosunku do ich szczegółów, jakie w exekucyi, i urządzeniach rozmaitych magistratur wydarzać się mogą, uważana być ma. — Dan w Warszawie dnia xx. Mca Lutego Roku Pańskiego MDCCXCII. Panowania Naszego XXVIII. Roku.

STANISŁAW AUGUST KRÓL.

Niżej podpisano: MAŁACHOWSKI, Minister Pieczęci w Straży.

Dalszy ciąg wiadomości z prowincyi o seymikach. — W wództwo Bracławskie w Winnicy. Powiat Wilekomirski w Wilekomirzu. Powiat Bracławski w Bracławiu. Powiat Latyczewski w Latyczewie. Ziemia Łukowska w Łukowie. Powiat Kowieński w Kownie za przyśięgły konfytucyą 3go maja. — Nadto ziemia Łukowska, Województwo Lubelskie, ziemia Bielska, ziemia Zakroczymska, powiat Krzemieniecki, którego seymik Xże Wda Wołyński przytomny zagał, wyznaczyły delegacyą z podziękowaniem za ustawę 3go maja. W Brześciu Kujawskim zalecono przez Laudum polom złożyć dziękczynienie za ustawę rządową, mianowicie zaś za sukcesyją Saską.

Kommissya Policji O. N. na sefsey swojej dnia 26. stycznia wydała obwieszczenie do PP. Kommissyow cywilnowojskowych: = względem zaległości orderowych ś. Stanisława = względem więzień = względem skór = względem kas. =

„Kommissya Policji O. N. stołując się do wydanego przez siebie obwieszczenia pod dniem 15. Mca listopada r. 1791. względem zaległych opłat szpitalowi Dzieciątka Jezus od kawalerow orderu ś. Stanisława, rzucone obwieszczenie wraz z przyłączoną specyfikacyą zalegającego na kawalerach remanentu, P. kom: porządkowym cyw: wojsk: województw ziem i powiatow w Koronie i w W. X. Litt: przesyła, polecając im wybór takowego remanentu od kawalerow orderu ś. Stanisława w obrębie ich jurysdykcyi mieszkających. Jeżeli zaś który z kawalerow dowiodł złożeniem kwitu nienależać tyle od niego, ile w regestrze remanentowym jest napisano, w takim przypadku PP. kommissyie cyw: wojsk: nie do rejestru, lecz do okazanego sobie kwitu stosować się, należytość od daty kwitu obrachować, i odebrać mają, a wydawczy swoje kwity na odebraną należytość, dawne odbiorą, i kom: Policji ode-

szła. A że regeſtr wzwyż wspomnionego remanentu nie mógł być (jak ſię kom: Policyi ſpodziewała) przed dniem 1go ſtycznia roku bieżącego wygotowany, i Przeſ: komiſſyom cyw: woſk: rozeſłany; przeto wybór tegoż remanentu dopiero od dnia 1go marca roku bieżącego 1792. zaczynać ſię, a we dwa mieſiące od tej daty koń czyć ſię będzie. Po których upłynionych, P. komiſſyie cyw: woſk: regeſtr teraz ſobie nadreſłany, zaſiłał w nim pooddawane zaległości, kom: Policyi na powrót przeſzła.

„Mając kom: Policyi prawem zlecony ſobie dozór, i obmyślenie więzień publicznych, w krajach rzpłtey, ażeby zamiarowi temu ſkutecznie odpowiedzieć mogła, żąda od P. komiſſyow cyw: woſk: uwiadomienia, czyli znajdujĄ ſię w ziemiach i powiatach do ich juryzdykcyi należących, albo ſame więzienia? gdzie? i w jakim ſta nie? albo mieyſca, czyli budowy zdadne ku użyciu na tę potrzebę?”

„Z powodu licznych i często dochodzących z wie lu mieyſc zażaleń na zbyteczną ſkór drogość, kom: Pol icyi ſądzi być potrzebą, przełożyć to Nayiaſ: ſeymu jącym ſtanom; wprzód atoli chce być jak naydoſtate czniey informowaną, o przyczynach tego podrożenia; a przeto rekwiruje P. komiſſyie cyw: woſk: ażeby jey to wſzytko, co z mieyſcowey uwagi mniemają być powodem rzeczoney ſkór drogości, donioſły.

„Ponieważ prawo uſtanawiające kom: Poli cyi, oddało dozór oney nad wſzytkimi funduſzami przeznaczonemi w kraju na objekta Policyi, przeto P. komiſſyie cyw: woſk: donioſła kom: Policyi, wiele w kaſſach ſwoich mają tak z przyſądów, jako i z ſze leżnego.”

Z Londynu d. 3. Lutego. Dwor odebrał obſzerne wiadomości i liſty od lorda Cornwallis; liſty te datowa ne ſą dnia 7. Wrzeſnia 1791. z obozu pod Bangalore. Lord Cornwallis donoſi, iż dnia 19. lipca zdobył twierdzę Auſſore. Ze Tippu, jeſt nieſpokojny i niebeſpieczny nieprzy jacieli, iż ſtarał ſię między ſprzymierzeńcami naſzemi wzbudzić zazdrości, i odciągnąć ich od nas, lecz uſiło wania jego były próżne. Lord Cornwallis z jazdy Ni zama nie jeſt kontent, a mniej jeſzcze z kommandanta jey, człowieka wcale niezdatnego, czynił w tej mierze odezwę do Nizama, który mu obiecał przyſłać ſyna ſwe go ſtarſzego i pierwſzego miniſtra, aby nad woſkiem kommendę objeł; kończy temi ſłowami: „Wydatki któ re ta woyna ciągnie za ſobą, wzbudziła tróſliwość mo ją, ale gdy ſobie wſpominał, iż w wojnie tej, idzie o „honor narodu i kompanii Indyſkiey, gdy uważałem, iż jeſt „nadzieja upokorzenia okrutnego tyrana, i przez pod bicia, nadgrożdzenia łożonych wydatków, myſli te, za „ſpakajają tróſliwość moją. Przez złączenie ſię z dwo „ma woſkami Maratow, jeſteſmy w ſtanie otoczyć Tippu „zupełnie, i przeſzkodzić, iż żadnych dochodów z pańſtw „ſwoich odbierać nie będzie. Tippu pokilkakroć już o „pokoy dopraſzał ſię; jeżeli warunki jego zgadzać ſię „będą z pożytkiem i honorem Anglii, i jey ſprzymie „rzeńców, będę ſię ſtarał wojnę tę zakończyć.

Z Wiednia d. 11. Lutego. Dnia 6. tego mieſiąca przybiegł tu kuryer do poſta francuſkiego z dekretem Z. N. d. 25. ſtycznia. Miniſter ten, oddał go wraz ceſarzo wi, i o odpowiedź proſił: nieſpodziewać ſię atoli, aby ta była tak prędka. — P. Marbois wyſłany do Ratyzbony na

mieyſce P. Beranger, przybył tu d. 7. tego mieſiąca; twier dza: iż ma władzę pełnomocną traktowania z rzeſzą nie miecką, i uſtąpienia jey, części kraju francuſkiego, za uczy nione krzywdy xiażętom niemieckim; wiadomość ta zda je ſię atoli potrzebować potwierdzenia. Gdy P. Marbois prezentowany był xiażęciu de Kaunitz, xiaże ten rzekł mu: rozumiem, iż pobyt Wpana w Wiedniu, nie będzie długi Obrociwſzy ſię potym do poſta francuſkiego P. de Noailles, ſpytał go: czy myſliſz Wpan naiać dom na wſi na to lato? — Zapewniaia tu: iż przymierze między dworem naſzym, i Pruſſami, w tych dniach w Berlinie podpisane być ma. — Dziſiaj poſeł turecki odprawił wiazd ſwoy publiczny.

Niektóre partykularne liſty z Tryeſtu donoſzą (za prawdę atoli donieſienia tego ręczyć nie można) iż na przyſzłą wioſnę powstać ma przeciw francyi kontrarewo lucya, a to z ſtrony Hiſzpanii, Włoch, Korſyki, i francuſkich aryſtokratów znajdujących ſię w obcych krajach. Powiadaia, że flotty moſkiewſka, ſzwedzka, neapolitańſka, i hiſzpańſka, mają nayprzód zdobyć wyſpę Korſykę, i z tam tąd napaść na południowe prowincye francuſkie. W tym że ſamym czaſie woſka lądowe Sardyniſkie i hiſzpańskie, wkroczyć mają do francyi; wenecya ma takżę wiele okrę tow wojennych pod neapolitańſką ſłagą do ſił tych przyłą czyć.

Z Pragi dnia 9. Lutego. Na piſmo, o którym daw niey donieſiſmy, podane przez granadyerow Czeſkich, dopraſzających ſię, aby ku granicom francuſkim z wo yſkiem ciągnęły, ceſarz naſtępujący biłeć do xiażęcia de Hohentoe napisał: „Zywo poruſzony ſzlachetnym i „chwałebnym zapalem, którym granadyerowie bata „lionow Czeſkich przejęci, ciągnąć pragną do boju, nie „mogę im doſyć mojego ukontentowania okazać. „Przekonany o prawdzie, iż honor walczenia za do „bro moje, pobudziło to wybrane korpus, do czynów „ſzlachetnych, pewien iż porządek, karność, w nay „wyższym ſtopniu panują w tym korpuſie, i że zamyſł „onego do tego jedynie zmierza, aby chwałę którą „ſobie w tylu okolicznościach nabyli, nowemi dowoda „mi męstwa powiekiſzyć, chętnie do żądania ich przy „chylę ſię, w przypadku, gdyby przyſić miało do „marſzu. Proſzę Wpana, abyś to zgromadzonemu „korpuſowi oſwiadczył, z zapewnieniem, o ukonten towaniu, ſzacunku, i łasce mojej. W Wiedniu d. 4. „lutego 1792. LEOPOLD.”

Z Freyburga d. 2. lutego. W okolicach Staufen odkry to bandę 60. francuſkich złodziejow. W koſciele Wald kirch 3. z tych złoczyńcow popełnił czyn nayzuchwalſzy, poſtrzeżeni od zakryſtyana i ſtroża nocnego, ſkryli ſię za drzwi koſcielne, pierwſzy ſtrzeżlił do ſtroża, drugi toż ſamo zrobił, i uciekł, trzeci, z 2. nożami w ręku pchnął zakryſtyana, ale po długim paſowaniu ſię poko nany od ſtroża, zaprowadzonym zoſtał do więzienia. Tamże na d. 25. ſchwytano dwóch francuſzow, którzy mie li fałszywą blachę do wyciſkania biłetow bankowych, o bydwoch ściśle w więzieniu trzymają.

Z Madrytu d. 23. ſtycznia. Wyſzło obwieſzczenie krolewſkie zakazujące wprowadzania wſzelkich xiażek francuſkich, nawet żurnalow ſzyſcznych. Dodaia, iż ucze nie ſię języka francuſkiego ma być zakazane. — Wielkiey radzie Kaſtylli donieſiono: iż krol oſtompil algierczykom miaſto oran, i mazal-quivir. Do obydwóch tych miaſt, hi ſzpani mieć będą handel oddzielny. — Z maroku donoſzą: iż ſtrona brata panującego ceſarza, bardzo ſię powiekiſza,

i że rzeczą jest do prawdy podobną, iż cesarz uledez będzie musiał.

Z granicy moskiewskiej d. 4. lutego. Krol szwedzki przyśłał imperatorowej moskiewskiej w podarunku bustum *Gustawa Adolfa*. — Hrabina *Branicka* przybyła do *Peterzburga*, mieszkać będzie w zamku, w pokojach książęcia *Potemkina*.

Z Bruxelli d. 9. Lutego. Codziennie amunicyje wojskowe przeprowadzane są nad granicę. Rozłożenie wojska już jest ukończone, w stolicy naszey 4,000. ludzi stać będzie załogą. — Jeszcze nie wypadł dekret względem sprzyśiężonych. Wszyscy tu są ciekawi wiedzieć, jak sobie naywyższa rada postąpi z niemi. Sławny adwokat *Van der Hoop* wyłączony jest z amnestyi powzięchney. Występni po rozmaitych więzieniach są rozsadzeni. Wynoszenia się z *Francyi* rozmaitego stanu ludzi trwają dotąd.

Z Londynu d. 3. Lutego. Parlament Angielski.

W piątek izba niższa zamieniła się w wielką *Comité*, w celu rozważania nad mową od tronu. Zwyczajne summy pieniężne na potrzeby krajowe, bez roztrząśnienia uchwalone zostały; rozkazano, iż w poniedziałek sprawa z czynow tey *Comité* zdana będzie. — *P. Grey* oświadczył, iż uczyni wniosek względem roztrząśnienia praw o długach. „Nie jest zamiarem moim przydać, uwalniać wszystkich dłużników od zapłaty, ale radzę obmyślić takie środki, któreby czyniły ulgę dłużnikom po częściowym, ale oszukanym lub nieszczęśliwym.” — Major *Maitland* oznaymił w przygotowanej mowie, iż uczyni wniosek względem roztrząśnienia dzisiejszego stanu osad naszych Indyjskich. — *P. Pitt* proponował, aby materya ta wprowadzoną była w przyszły czwartek, na co się zgodzono. — *P. Burke* radził, aby taż sama *Comité*, która w przeszłym roku powierzona sobie miała sprawę *P. Hastings*, znowu odnowioną została, i to bez sprzeczeki uchwalono.

Wczoray *P. Grey* wniósł, aby *Comité* wyznaczona w czasie przeszłego posiedzenia parlamentu, do roztrząśnienia spraw dłużników w więzieniu osadzonych, znowu odnowioną była, podana oraz liczba osób, które za długi w więzieniach Angielskich znajdują się. — Zgodzono się. — *P. Pitt* przypominał, iż z rozkazu krola składa papiery ściągające się do negocyacyi między cesarzem i portą, tudzież względem negocyacyi w *Peterzburgu* w tymże celu prowadzonych; przyrzekł, iż we frzode przyniesie rachunek wydatkow na uzbrajanie się przeciw *Moskwie* czynionych, tudzież sposoby i środki zastąpienia onych, oznaymił, iż w tymże dniu przeloży izbie stan dochodow dzisiejszych państwa. Gdy ministrowie o stanie dochodow przy końcu dopiero parlamentu oznaymywać zwykli, wnoszą tu, iż posiedzenie dzisiejsze parlamentowe nie długo potrwa. Gazety ministeryalne głoszą nawet, iż krol na początku kwietnia sessyje parlamentowe z tronu zalimituje. Strona opozycyi straciłaby przez to sposobność ćwiczenia się w swoiey wymowie. — Gdy orator izby okazał troskliwość swoją, iż spory parlamentowe względem rugow wątpliwie obranych polow, przeskadzają ukończeniu sprawy *P. Hastings*, podał *P. Burke* projekt uchylający tę przeszkodę, projekt ten podwakroć był przeczytany, aby mógł poyść do *Comité*, i ztamtąd być przesłanym do izby wyższej. — *P. Fox* otrzymał pozwolenie podania pro-

jektu do prawa względem paszkwilow, projekt ten, jest ten sam, który *P. Fox* podał był na przeszłym posiedzeniu, i który przeszedł w izbie niższej ale zatrzymany został przez izbę wyższą.

Zmnieyszenie morskich i londowych sił naszych, zdaje się być dowodem, iż Anglia do interesow francuzkich mieszać się nie myśli. — Listy z *Gibraltaru* donoszą, iż we wszystkich portach *Hiszpańskich* pracują około uzbraiania okrętow. Mowią, iż przygotowania te, obrócone będą przeciw *Marokańczykom*. Cesarz bowiem *Marokański* bez względu na prawa narodow, posła *Hiszpańskiego* powiesić kazał. — Tenże cesarz przyśłał krolowi naszemu, w podarunku 4. konie Arabskie i dwie hienny. — Generał *Amerykański P. Harman* oskarżony przez obywateli *Kentuku*, iż był przyczyną ostatniey przegranej, sądzony był przez sąd wojenny i za niewinnego uznany. — Generał *Willikson* szczęśliwszym był z swoim korpusem przeciw *Indyanom*, jak inne wojska. Wszedł w kray ich 200. mil *Angielskich*, zabił 10. przednieyszych ich wojownikow, spalił dwa miasteczka, spustoszył 500. morgow zasianey roli i wziół 35. jeńcow. — Trzeci batalion 60. regimentu odebrał rozkaz plynienia z *Antygoy* do *Jamaiki*.

Z Paryża dnia 6. Lutego.

Zgromadzenie Narodowe Prawodawcze.

Na sessyi d. 2. *P. Bremondier* wnosi: ażeby stosownie do konstytucyi, uchwalono przynajmniej względem ministra morskiego dekret następujący: „Z. N. „uchwala: iż krolowi złożone będą uwagi wyszczególnione nad postępowaniem ministra morskiego, i że deputacye prawodawcza i morska, te uwagi ułożą i „przyniosą.” Co z znaczną większością przyjęto. — Minister interesow zagranicznych tłumaczy: iż krol żadnych wiadomości nie ma względem przygotowań czynić się mających w granicach *Hiszpanii*; iż lubo może bydz, że *Francuzi* niezupełnie dobrze są przyjmowani w *Hiszpanii*, jednakże *P. Florida Blanca* oświadczył sprawującemu interesów francuzkie w *Madrycie*, że *Hiszpania* nie podniesie broni przeciwko *Francyi*, chyba gdyby ją *Francya* zaczepiła. Z tym wszystkim krol przedsięwziął wszystkie środki do postawienia granic od gór *pyrenejskich* w zupełnym stanie obrony.

Na sessyi d. 3. *P. Courlet* doktor w *Saint Prix* ofiaruje listownie: iż co 6. miesięcy będzie przysyłał 100. liwrow na przygotowania wojenne, tudzież jako lekarz, darmo wojsku służyć pragnie. Kazano te ofiarę w dyaryusz zapisać. — Deputacya od miasta *Chartres* żali się, iż bilety kass patriotycznych *paryjskich*, w *Chartres* nawet kurs mają, iż gotowe pieniądze coraz bardziey znikają, iż towary samemi pieniędzmi papierowemi płacone są, iż exaktorowie podatkow publicznych tych pieniędzy papierowych nieprzyimują. — Odesłano do deputacyi rolniczej i handlowej. — *P. Condorcet* w długiey mowie chce dowodzić: że władza wykonawcza będzie zawżze miała nadto wielkie sposoby do korrupcyi, gdy jey zostawiane będzie wyznaczanie i odmienianie administratorow i agentow skarbu narodowego; przeto żąda imo. ażeby komissarze skarbowi, tudzież inni urzędnicy likwidacyjni przez lud obierani byli. *zdo.* Ażeby odmiana tychże urzędnikow, działa się za dekre-

tem ciała prawodawczego niepodległym sankcyi królewskiej. Ten wniosek drukować kazano, i za tydzień roztrząsanie jego nastąpi. — Doniesiono, iż P. Cerutti posel z Paryża, dziś rano użyteczne życie swoje zakończył. Wyznaczono 4. posłów, którzy przytomni będą na jego pogrzebie.

Na sefii d. 4. oznajmiono: iż port w Brest, w którym większa połowa fity morskiej francuskiej zamyka się, jest teraz оголоcony z officerow morskich. W poniedziałek nastąpi decyzya, względem sposobu nominowania officerow na rangi wakujące. — P. Dorisi czyta raport imieniem deputacyi asygnatów i monet, w którym przekłada środki przyjęte do fabrykacyi asygnatów mniejszych od 4. liwrow, i których naśladowanie jest niepodobne. — Oznajmiono: iż 6. millionow gotowych pieniędzy w ludorach, z kraju wywieziono. Kazano deputacyi prawodawczej, przygotować dekret względem wywozu pieniędzy. — Tegoż dnia na sefii wieczornej, żywe spory nastąpiły, względem petycyi podanej królowi, przez członki departamentu paryskiego na d. 9. grudnia, z żądaniem: ażeby veto swoje położył na dekret o więzach nieprzyjętych. P. Gorguerau czyniący imieniem deputacyi prawodawczej, raport w tej mierze, nieustannie był przerywany, gale-rye kłaskały, krzyczały, świślały. Wrzawa zazwyczaj większa na sefiiach po południowych do drugiej godziny w nocy trwała, po której sefiią solwowano nie uchwalili.

Na sefii d. 5. ustanowiono, iż kassa nadzwyczajnych przychodów, jutro wypłacać zacznie kapitały zaciągów uczynionych w latach 1782. 1785. 1786. 1789. Akcye, które wypadły do zapłacenia w ciągnięciu teraźniejszym, wynoszą 17,888,000. liwrow. — Pewny Francuz zamieszkały w Amsterdamie, przysła 300. liwrow na przygotowania wojenne. — Jeden obywatel z Nismes przysła 600. liwrow, które rozdane być mają, dla 10. obywatelów, którzy pierwsi zaciągają się do wojska regularnego. — Oznajmiono, iż w powiecie Fangeas rozruchy powstały, tudzież, iż duchowni nieprzysięgli, we wszystkich prawie departamentach burzą. Kazano, ażeby minister wewnętrznych interesów, dał w tej mierze informacya. Ten przywołany, obiecał w przeciągu tygodnia złożyć etat całego królestwa, a w nim rozruchy w rozmaitych departamentach z przyczyny religii czynione, równie jak wielość żywności wiadome będą. — P. Condorcet prezydentem obrany.

Gruchnela tu wieść: że między eskadrą Portugalską, i korsarzami algierskimi, zaszła w cieśninie Gibraltaru żwawa potyczka, w której pierwsza zupełnie porażona została. — Wiadomości z St Domingo obiecują powrót pokoju, ale w Martynice lękano się nowego buntu. — Rachują, iż dla przywrocenia plantacyi kawy i cukru spustoszonych w St Domingo potrzeba 120,600,000. liwrow. Marszałek de Rochambeau zachorował. — P. la Fayette znajduje się w Nancy. — Process P. la Motte ciągnie się, i zawsze mnóstwo słuchaczów ściągają. — Klub Jakobinów postanowił także nieużywać kawy ani cukru, inne kluby w królestwie naśladować go mają. To jednak nieprzywroci kredytu publicznego, który coraz bardziej upada. Asygnaty tracą już 50. od sta. Jeżeli Z. N. nie przedsięwzięmie środków prędkich i dostatecznych, dla ułożenia interesów skarbowych, ten upadek kredytu pu-

blicznego, przyniesie wkrótce rewolucyi cios okrutny i niebezpieczniejszy, jak sprzymierzenia monarchow europejskich.

Król wydał proklamacya pod dniem 30. stycznia, zachęcającą do przyjęcia służby w wojsku regularnym w treści następującej. „Z. N. uchwalając nowy sposób rekrutowania, uznało zaraz nieuchronną potrzebę dokompletowania wojska regularnego. — Gdybyśmy do wojny mieli być przymuszeni, tedy ta, nie dla jakiej politycznej ambicyi, ale z woli narodu, którą reprezentanci jego wyrazili, przedsięwziętą będzie; jeżeli zaś wojna uniknioną być może, tedy wiercie: iż krew francuzów nadto drogą jest dla ich króla, aby troskliwość jego nie miała być zaprzętnioną wszelkimi sposobami do jej oszczędzenia. — Lecz i nadzieia i pomyślny skutek wojny jedynie zależy od potężnego sił krajowych wystawienia; fity zaś te, których się najbardziej nieprzyjaciele lękają, dla tego, iż ich ogromności zrachować nie mogą, na tym zależą, aby wola wszystkich jedną była, i aby wszyscy obywatele tak się pospolitej rzeczy poświęcili, iak gdyby ich własnej. Jeżeli Francuzi podniosą wojnę? będą walczyć za konstytucyą, będą walczyć za pewnością, iż dobra ich nie będą żadnymi obciążane podatkami bez zezwolenia ich reprezentantów, będą walczyć za uwolnieniem siebie od uciążliwych nakładów, będą walczyć za pewnością hipoteki asygnatów, nakoniec za wszystkimi pożytkami przywilejów do rewolucyi tych, którzy wolność kochają, i których taż wolność do wszystkich przypuszcza, urzędów, na jakich oyczyźnie swojej służyć mogą. — Kiedy Z. N. i król, wasi elekcyjni reprezentanci i wasz dziedziczny reprezentant, imieniem oyczyzny zapewniali was, i powtarzali: iż ze wszystkich ofiar, które jej tylko z siebie uczynić możecie, ofiarą przyjęcia służby w wojsku regularnym najpożyteczniejszą i najpotrzebniejszą jest dla oyczyzny, należyż wam ielżce wystawiać osobiste pożytki, które w tej służbie znaleźć możecie? czylibyście wstydem nie byli okryci, gdyby czuwający na was nieprzyjaciele wasi, w niepewności czyli w waszym przedsięwzięciu stale trwać będziecie, na was uderzyli? Zapewne oszukaliby się w takiej nadziei, zapewne będziecie odważnemi, gdy się niebezpieczeństwo przybliży; ale ktożby wam mógł wtedy dać chlubną zaletę, iż pierwszemi do potyczki byliście. — Podpisano Ludwik; niżej Narbonne.

Kometa odkryta d. 15. grudnia 1791. przez pannę Karolinę Herschel, ciągle uważana była w Paryżu przez P. Mechain i Messier; jeszcze widomą była dnia 20. stycznia, ale tak mała, iż nie spodziewano się jej dłużej dostrzedz. P. Mechain wyrachował jej istotę, znalazł nachylenie jej okręgu, w 39. gradach 47. minutach, miejsce perihelii w 36. gradach 30. minutach, odległość perihelii 1293. rachując na 1000. odległość słońca. Ta kometa przeszła przez swoje perihelium d. 13. stycznia o godzinie 3. 44. minutach; bieg jej jest wsteczny; jest to osmdziesiąta kometa znajoma. P. Mechain sam odkrył ich ośm, z których żadna widoma nie była wzrokiem przyrodzonym, a wyrachował ich 16. od tej inclusive, która w r. 1774. dostrzeżoną była.

SUPLEMENT

D O

GAZETY NARODOWEY I OBCEJ.

z WARSZAWY DNIA 25. LUTEGO ROKU 1792.

*Dalszy ciąg sądu trybunałskiego w Wielkim Xięstwie Litewskim.**Prawo dnia 19. Stycznia roku 1792. uchwalone.*

7mo. Dzielić się będzie *plenum* na dwie izby, tym zawsze porządkiem, iż do naczynia w punkcie piątym opisanego, i porządkiem tamże wypisanym, prezydujący w typie tyle galek, ile jest osób *plenum* składających, z których połowa, to jest 17. kompletu największego a w każdej izbie być mającego, numerowaną będzie liczbą; 1. a druga, liczbą 2. Wołanie porządkiem deputatów, którzy w czasie wyciągania losów niepowinni będą nigdy ze swoich wyruszać się mieysc, i dobywanie przez dziecię galek, kolejno zapisywane niemniej przez prezydującego, z jakim numerem, na którego z deputatów wypadnie galka z losu, i zakonnotowanie przez prezydującego aktu rozdziału, po wydobyciu przez dziecię wszystkich galek, w podobnym porządku i akurtności odbytemi być powinny, iak w punkcie 5. ostrzeżonym zostało, a po ogłoszeniu przez prezydującego, którzy deputaci do ktorej izby losem przeznaczonemi zostali, akt podziału takowego, w protokół sądowy wpisany zostanie.

8vo. Kiedyby z przypadku choroby, albo innego niespodziewanego trafia, co wszystko przysięga potwierdzonym będzie, 34. deputatów *in pleno* naydować się niemiano, a przeto przytomni na dwie równe części rozdzielonemi być nie mogli, galek numerowanych liczbą 1. będzie zawsze jedną więcej do naczynia wrzucanych, ażeby tym sposobem komplet w izbie pierwszej jedną osobą przewyższał drugiey izby komplet.

9no. W naypierwszy poniedziałek, oprócz święta przysięść mogącego, po rozdzieleniu się deputatów na izby przez losy, kompleta każdej izby oddzielne od obioru losem pomiędzy sobą, prezydować mającego i cenfora poczną, tych urzędników swych, sposobem iak w punkcie piątym wybiorą i sędzić poczną, co niniejszym prawem każdej izbie, do sądzienia oddzielnie przeznaczonym zostało; komplet wszakże w każdej izbie z losu *in pleno* wypadły, nie będzie ustawiczny w iednych osobach, lecz po ciągłym sądzieniu, aż do przebiegu naydaley tygodni czterech, gdy się na początku tygodnia piątego naydaley zbierać będą, na nowo kompleta *pleni*, co piąty tydzień przemiana kompletów w izbach dopełniać się będzie losem i sposobem iako wyżej.

10mo. Na początku naydaley piątego tygodnia po pierwszym rozdzieleniu się trybunału na izby, *plenum* ze wszystkich deputatów zbierać się będzie, i w podobney ko-

lei tygodniow aż do końca, nie inaczej iednak, iak po publikacyi wyroku w każdej izbie, ażeby sprawiedliwość z szkodnego dla stron wyciężenia nie cierpiała; dla czego każda z dwóch izb, oddzielne, a czasowe kompleta składająca, przez wzajemną ku sobie attencyą będzie powinna po zakończeniu sprawy, a przy wypływanu 4go tygodnia, chociażby przez dni kilka na siebie oczekiwać, bez przedsiębrania sprawy, długiego czasu potrzebującej.

11mo. Po przebyciu każdych tygodni czterech w izbach oddzielnych, deputaci na początku piątego tygodnia naydaley, gdy się zbiorą *in pleno*, i gdy dopełnią w sądzieniu spraw tego, co prawem niniejszym jest postanowiono, zakończy zawsze *plenum* sesyje swoje, z konkluzją tygodnia nowym deputatów na izby podziałem, przez losy podług punktu 7. a to się tak punktualnie dopełniać będzie, chociażby z przerywaniem sprawy *in pleno* rozpoczętey, ażeby co pięć tygodni *plenum* i czynności w izbach odbywały się z przebywaniem deputatów w izbach oddzielnie przez tygodni naydaley cztery, a resztę czasu do wypływu całych pięciu tygodni na sąd czynności *in pleno* zabierając.

12mo. Trybunał główny ziemski, tak *in pleno*, iak w obu izbach codziennie na sesyje zgromadzać się będzie, i każdy z deputatów obowiązek swoy sędziowski pilnie bez uchybienia żadney godziny od osney ranney, aż do pierwszej godziny po południu dopełniać, oprócz świąt, dni niedzielnych, i miesięcy wakacyinych.

13tio. Nakoncu czterdziestego piątego tygodnia po dopełnieniu przez trybunał główny ziemski punktualnie, i bez przerwy tego wszystkiego, co niniejszym prawem jest nakazany, *plenum* tegoż trybunału na to się szczegulnie zbierze, aby z losu sześciu deputatów wybranych zostało, którzy koło trybunału duchownego *compositi iudicii* składać mają, a ten wybor następującym dopełni się sposobem: iż w liczbie galek odpowiadającej wielości deputatów wszystkich, sześć będzie różnego koloru od innych, i te przez dziecię z formalnościami w punkcie piątym opisanymi, z naczynia wydobytych destynować będą deputatów do koła duchownego, za ogłoszeniem ktorych, przez prezydującego wydobytemi zostaną.

14to. Wypadli z losu w liczbie sześciu deputaci, pozostać koniecznie obligowanemi będą przez czas cały sądzienia, a do tych ze stanu świeckiego, sześciu innych deputatów stanu duchownego przyłączyć się ma, aby komplet koła duchownego trybunału w rowney zawsze tak osób świeckich, iako i duchownych liczbie złożony,

przez miesiące wakacyjne trybunału głównego ziemskiego, nieprzerwanie sądzeniem spraw sobie przywłaszczonych, przez niedziel siedm zatrudnił się.

15to. Deputatami duchownymi same tylko będą kapitułarne osoby, to jest: z kapituły Wileńskiej dwie, z kapituły Zmudzkiej dwie, z Inflanckiej i Smoleńskiej po jednej osobie z wyboru tychże kapituł, wraz z biskupami onych czyniącymi, a tak wyznaczone osoby kapitułarne, w poniedziałek 46. tygodnia po rozpoczęciu się trybunału głównego ziemskiego, chociażby święto przypadło, przed zgromadzeniem na tenczas obywatelami, publicznie przysięgę wykonają, podług roty dla deputatów przepisanej, po której wykonaniu, do obrania prezydującego sposobem w punkcie 5tym opisanym, toż całe koło trybunału duchownego przystąpi, i prace sądowe rozpocznie.

16to. Deputaci wszyscy, oprócz duchownych, płatnikami być mają, w proporcji pilności, i zasiadania swego, rachując na rok jeden po zł: 10,000.

A R T Y K U Ł III.

O prezydujących w trybunałach.

1mo. Prezydującym tak *in pleno*, iak w każdej izbie trybunału głównego ziemskiego oddzielnie, i podobnie w trybunałach *compositi iudicii* ten będzie, który w kolei tygodniowej z losu wypadł, siedzieć będzie przy ławie na miejscu dotąd byłych trybunałskich marszałków, i przy tym stole, u którego tylko zasiadać mają wraz z prezydującym, cenfor i pisarz trybunałscy w porządku takim, aby cenfor między prezydującym był po prawej stronie siedzącym, i pisarzami na lewej stronie tegoż cenfora miejsce dla siebie mieć mającymi.

2do. *In pleno* prezydujący z pomiędzy wszystkich wybrany będzie losiem, a w każdej izbie z pomiędzy deputatów z losu oddzielonych, wyjąwszy chorobę, która nieprzytomnego z tej przyczyny od prezydencji i losowania na nią uwalniać powinna.

3tio. Co tydzień, ostatnia w onym sefjya odłożoną przy końcu być powinna, tak w każdej z izb trybunału głównego ziemskiego, iakoteż w komplecie koła duchownego, na wybór prezydować mającego w tygodniu następnym, a takowej co tydzień następować mającej zawsze prezydującego zmianie, bądź publicznej, bądź na ustępie, nie będzie nigdy na przeszkodzie, ani ciąg sprawy niekończoney, ani namowa z jednego na drugi tydzień przechodząca; *in pleno* zaś trybunału głównego wybór prezydować mającego, w poniedziałek na początku sefjyi, oprócz święta przypadającego, dopełniać się będzie powinien.

4to. W komplecie koła duchownego, prezydencya, gdy co tydzień odmieniać się ma, ta bądź na duchownego, bądź na świeckiego, iak z losu wypadnie, z mocy prawa niniejszego przypadać może. *Reszta potym.*

Z Grodna d. 15. lutego. Stosując się do nowo zapadłego prawa, PP. urzędnicy i liczni obywatele powiatu Grodzieńskiego, zgromadzeni do tutejszego miasta na przypadające d. 14. lutego seymiki, z przykładną spokojnością, i ścisłym prawem zachowaniem odbyli pierwszą sefjy, na której iednomyslnością obrany został de-

putatem na przyszły trybunał P. Antoni Dzierżyński; cześnikowicz powiatu Grodzieńskiego. Nagłe a przeciwnie sobie powietrza odmiany, w ciągu dni kilku trwające, gdy sprawiły trudną przez rzekę Niemen przeprawę, z tej przyczyny znajdującą się na drugiej stronie w znacznej liczbie szlachta, a seymikom dnia pierwszego przytomną być niemożącą, ledwo ku wieczorowi do miasta przybyła. Nazastrz to jest dnia 15. o godzinie 9tej, cały powiat zebrany do kościoła Poiezuickiego na zwyczajną sefjy, po mszy i przemowie mianey przez X. Muczyńskiego kanon: Smoleń: Prob: i rektora miejscowego, przy licznej asystencyi duchowieństwa świeckiego i zakonnego, magistratu, oraz studentkiej młodzieży, wykonał uroczystą przysięgę na konstytucyą 3. maja. *Spiewano Te Deum.* Rozpoczęły się obrady, na których dla oświadczenia królowi Jmci wiernych chęci całego powiatu Grodzieńskiego, obrano delegowanych w osobach PP. Jundzill pokomorzego, Eysymonta Woyskiego, Dziekońskiego podskarbicą nadwornego Litt: i Wolmera marszałkowicza Grodzieńskiego. Po odwołaniu kilkogodzinnej sefjyi na dzień następujący, P. Jundzill podkomorzy pttu Grodzieńskiego cały powiat, i magistrat Grodzieński za prosił do siebie na wspólny obiad, w czasie którego spełniano zdrowie J. K. Mci; seymujących stanów, konstytucyi 3. maja, przy odgłosie muzyki śpiewającej pieśń wiadomą: *Rzucamy kwiat po drodze. Etc.*

Około godziny siódmej wieczorem, P. Zieliński woyt Grodz: zaprosił PP. urzędników na ratusz, gdzie powtarzane były zdrowia J. K. Mci, seymujących stanów, i konstytucyi, przy odgłosie muzyki, i rzesistym ogniu z armat miejscowych. Wieczorem illuminacya miasta, miłym bawiła widokiem zgromadzoną powszechność.

DONIESIENIA z WARSZAWY.

DNIA 25. LUTEGO 1792. ROKU.

W księgarni Gröllowskiej w Marywillu na sali nad bramą, znajdują się następujące książki, 1. Actes d'une Société Suisse pour le bien humain gr. 8. Paris 1791. broché fl. 8. gr. 15. [2. Mifs Lony traduit de l'Allemand de Mme la Roche par Mme *** gr. 8. Lausanne broché fl. 5. gr. 15. (3. Diarium medicum seu observationes selectae ad morborum historiam & curationem facientes. Genue 1791. fl. 8. (4. Encyclopédie ou dictionnaire raisonné des sciences des arts & des metiers, Edition exactement conforme à celle de Pellet, in 4to 36. volumes text gr: in 8. & 3. volumes planches in 4to fl: 540.

W księgarni P. Netto na krakowskim przedmieściu przy zamku znajduje się do przedania Porter piwo.

Pewny umiający doskonałą robić stal z różnego żelaza, a to bez wielkich zachodów, osiarcie się nauczyć swej sztuki w kuźni tych, którzy się do niego w tym celu udadzą, gotów nawet założyć fabrykę stali gdy mu się do tego poda zreczność. Dowiedzieć się o nim można w Lipsku u P. Sandvos Pocztpakmeystra, który o nim da żądającym wiadomość.

Przybyły tu na próbę dwa exemplarze kopersztychow Narys: Fryderyka Augusta i Amelii Augusty elektorów Saskich, bardzo pięknie rżniętych podług rysunku P. Schönauf wykończonych 13 $\frac{1}{2}$. a szerokości 9 $\frac{1}{2}$. calow mających. Zobaczyć te kopersztychy można w księgarni Gröllowskiej; gdzie żądający mieć exemplarze, zlecenia swoje dać mogą. Kopersztych jeden kosztuje zł: 6. a w przeciągu dwóch miesięcy sprowadzone będą.